

"Aquest país aguanta les coses més increïbles"

Jurà el càrrec de cap del Govern andorrà el dia 21 de desembre. Marc Forné, portaveu parlamentari de la Unió Liberal, deixava el despatx d'advocat i els partits de futbol-sala per asseure's en una butaca que pesa com una llosa: massa interrogants de futur i massa factures pendents -fiscals, però també de polítiques- per a un executiu que tot just comença.

Al Consell General us han promès un marge de confiança. Cent dies de pau interior o cent dies d'atac de cor permanent?

—Seran cent dies d'expectativa, i espero que la salut aguanti, perquè hi ha problemes puntuals i importants. Aquest cop la transició és diferent de la vegada anterior, quan el cap de Govern se substituï a si mateix, com fou el cas d'Oscar Ribas al mes de gener —tot i que va estar-se gairebé un mes fent de cap de govern sense ministres i això devia ser d'infart: vol dir signar cada dia per tot l'equip que no hi ha. Jo dimecres —21 de desembre— ja els vull tenir tots

—Sembla que en aquest país cada cop costa més de trobar ministres.

—Cada cop costa més de trobar un ministre de Sanitat, almenys... Fins ara tinc més negatives que no acceptacions, això és clar. S'ha de considerar que treure algú de l'empresa privada o de l'administració per passar-lo al Govern és un càstig des de molts punts de vista: treball, al màxim; responsabilitat i dedicació, de sol a sol; remuneració, mínima...

—Què cobra un ministre?

—Doncs un ministre cobra 380.000 pessetes netes. És a dir, cobra la meitat del que cobren la majoria de directors generals de l'administració. No és que sigui un sou negligible, de cap manera; però per a molta gent que guanya més que això significa un xoc bastant difícil d'assumir.

—Parlem, en tot cas, d'un escenari encara més difícil d'assumir: com es conjuren l'espectre de la ingovernabilitat i les eleccions anticipades?

—La inseguretat no s'ha aclarit, i tot això deriva del fet que la nostra cambra parlamentària és formada per dos grups de consellers: d'elecció parroquial i d'elecció nacional. Dins aquest grup nacional, en el qual hi hauria d'haver més concentració de partits, aquesta concentració tampoc no hi és, perquè hi tenim cinc llistes nacionals representades. Hauria estat més desitjable que n'hi hagués hagut tres; no una situació bipartidista —jo no hi crec pas gaire—, però sí almenys tres opcions definides que haurien evitat aquesta divisió de grups. Afegim-hi que alguna d'aquestes cinc llistes va portar consellers parroquials,

però les altres no, i el fet que va haver-hi dues parròquies amb consellers parroquials independents de cap llista nacional, com és el cas dels quatre consellers de l'Agrupament Canillo-la Maçana... Tot plegat dona com a resultat que la divisió encara sigui més gran. Aquest és un problema d'adaptació necessari en aquesta primera legislatura. A l'hora de fer la constitució i la llei electoral ja es va pensar que era una tendència que caldria corregir amb el temps.

—Canviant la llei electoral?

—No seria lògic que a la primera legislatura es canviés una llei qualificada (de rang constitucional), però els grups polítics haurien de fer un esforç de concentració. Si mirem aquestes taronges que fan els ordinadors, de distribució d'escons, i si mirem la filiació política d'aquests escons, la taronja andorrana hauria de començar traient el 20% del costat esquerre i el 20% del costat dret. En els 180 graus d'aquest arc no hi hauria extrems; tindrem un ventall de centre molt fort i poderós, on hi caben quasi tots. Però si els qui ens trobem tan a prop dins aquest ventall no arribem a reunir-nos en grups, què passarà? Que el dia de demà aquests extrems hi seran representats. L'esquerra pura i dura potser també arribarà a existir a Andorra, quan hi hagi un accés molt més massiu de la població a la nacionalitat andorrana. Amb les lleis actuals ja hi és aquest accés, però s'anirà ampliant a unes capes socials amb menys poder adquisitiu que seran, més lògicament, d'esquerres.

—És aquest el temor: que la màniga ampla d'accés a la nacionalitat, com proposa l'AND, doni pas a un avenç de l'esquerra?

—No sabem què proposa l'AND. Hi ha un informe i encara no hem vist què proposa.

—Vint anys de residència per a accedir a la nacionalitat.

—Si proposés vint anys de residència, ja ho he dit en algun cas, quan vam discutir la llei de nacionalitat, jo hauria reservat el meu vot. Probablement no hauria votat igual que alguns companys del meu grup. Potser hauria votat igual que uns altres grups. Hi ha qüestions de consciència en les quals cal tenir llibertat de vot.

—Quina és la qüestió de consciència?

—Pensar que s'hauria d'integrar més i més

de pressa. Jo hi estic d'acord, amb aquest principi.

—*El fet que l'AND us hagi cedit dos vots per a la investidura confirma aquest pacte nacional que proposàveu?*

—És una simple cessió de dos vots per a donar una sensació d'estabilitat aparent.

—*Aparent?*

—Perquè, de totes maneres, els seus dos vots no eren imprescindibles. Per segona votació hauria entrat igual. La majoria i la minoria real al Consell es veurà quan decidim algunes lleis; quan nosaltres, el Govern, tinguem intenció de modificar algunes propostes de llei del cap de govern anterior, veurem si l'AND les admet o si, per sistema, s'hi posa en contra, i si realment hi ha una voluntat d'acabar bé aquesta legislatura.

—*Aquest Govern seguirà el fil d'allò que no ha pogut fer Oscar Ribas?*

—De cap manera. Aquesta és una imatge interessant. Com si ens haguessin donat dos vots en canvi de moltes coses. Doncs bé, ens han donat dos vots en canvi de res. Van ser ells els qui ens van oferir els dos vots; nosaltres no els vam pas demanar de genolls. Jo sé quines són les esperances que té l'AND i, en aquest moment, entre ells i nosaltres estem en una prova de confiança.

—*De totes maneres, aquest G-13 (Unió Liberal, Agrupament Canillo-la Maçana i Coalició Nacional Andorrana) que porta Marc Forné al Govern té prou consistència per a ser l'embrió d'un futur partit conservador?*

—De moment és un pacte de voluntat entre tots tretze fet amb esforç, no amb fòrceps, però amb unes perspectives que ni nosaltres no podíem imaginar. Ara bé, que ens etiquetin de majoria conservadora perquè uns altres es puguin vestir de progressistes em sembla lògic, però no ho comparteixo. Aquest Govern serà liberal, amb tota seguretat. No serà conservador.

—*De la manera com s'entén el liberalisme a Andorra? No fer res i no tocar res?*

—S'ha entès que el liberalisme significa deixar-ho tot en mans de la iniciativa privada. Lamentablement ens trobem que això ja no és possible en alguns casos. Jo no seria partidari de no fer res, sinó de fer menys; però l'estat és present, fins i tot omnipresent, a tot arreu. L'actitud liberal és intentar que l'estat no creixi per la seva pròpia inèrcia, sinó per necessitats autèntiques. Penseu que els grans bancs d'Andorra fa tres anys que no augmenten la plantilla. Al contrari, n'hi ha que la disminueixen. El Govern no és el mateix però, per exemple, una relació entre el creixement dels mitjans informàtics i la contenció de la despesa en personal hi ha de ser, perquè no s'ha preocupat ningú de fer-ho.

—*La diferència entre un liberal i un conser-*

“La majoria i minoria real al Consell es veurà quan decidim algunes lleis; quan nosaltres, el Govern, tinguem intenció de modificar algunes propostes de llei del cap de govern anterior, veurem si l'AND les admet o si, per sistema, s'hi posa en contra, i si realment hi ha una voluntat d'acabar bé.”

vador estaria en John Lennon i en una barba esponerosa?

—En John Lennon i la barba són una opció personal que no té res a veure amb la política. Algun indici deu donar, tanmateix.

—*Us la tallareu, la barba, ara que sou cap?*

—De cap manera. Això no vol dir que d'aquí a quinze dies no me'n cansi.

—*Què representa, Imagine, en el vostre liberalisme?*

—Es parla de John Lennon perquè vaig fer-hi una referència en el discurs d'investidura, però de fet, dels Beatles, jo era més d'en Paul McCartney. Jo vaig començar la carrera de dret coincidint amb la carrera dels Beatles i ells van ser fonamentals en la música i en l'obertura d'idees.

—*Idees obertes que van radicalitzar-vos força als anys 70, quan vau fundar Tribuna...*

—Vam fundar la revista Tribuna en Jaume Bartumeu i jo mateix.

—*Els joves irats.*

—Certament. Però sobretot érem nacionalistes. Si us llegiu els primers números de Tribuna —la vam escriure a Barcelona, al Col·legi Major Juníper que va desaparèixer, al 1973— demanàvem la recuperació de la sobirania sobre FHASA (l'empresa hidroelèctrica d'Andorra) i la transformació institucional. Ens unien unes afinitats molt més altes que no les de classe.

—*Tenir un pare republicà, Antoni Forné, degà del Col·legi d'Advocats d'Andorra, i un germà, Francesc Forné, conseller i ex-ministre, predisposa a la política?*

—Absolutament. A casa s'ha viscut sempre la política. El pare era espanyol fins fa deu o dotze anys, fins que va poder accedir a la nacionalitat per matrimoni amb andorrana no pubilla. Ell havia fet la guerra voluntari: hi va lluitar, la va perdre, naturalment, i va haver de fugir a França, i de França va venir cap aquí, on va salvar la vida, com tants altres, perquè, si no, els nazis l'haurien agafat. Era capità d'estat major de les brigades del POUM i era una persona marcadament d'esquerres. Si no el van eliminar a Espanya mateix, no va ser per Franco, tot i que dues vegades el van ferir, sinó pels comunistes. Va estar al punt de mira dels de davant i dels de darrere; és a dir, que els tenia pertot arreu. A Andorra va estar implicat molt intensament en una xarxa d'evasió oficial de l'Intelligence Service, que va treure 2.500 polonesos de França.

—*Anys després, tinc entès que va col·laborar amb el síndic Julià Reig, l'oncle del vostre antecessor.*

—Sí, havien coincidit a Barcelona a la despesa, abans de la guerra, i el senyor Julià Reig, malgrat que alguna vegada hi havia tin-

gut algun enfrontament, li va fer un acte de confiança total demanant-li que l'ajudés com a assessor quan van nomenar-lo síndic, al 1960. Llavors només hi havia dos funcionaris: una noia que feia passaports i un pobre noi que anava amunt i avall controlant l'entrada de farina, l'única taxa que hi havia. El meu pare va entrar allà per ajudar en Reig a crear una administració central incipient. Durant aquells sis anys que va ser-hi, jo que ja tenia ús de raó, vaig veure que el meu pare estava molt implicat en el futur d'Andorra, i això ens ho ha imbuït als dos fills: la voluntat de participar i de dedicar una part de les nostres hores al servei públic.

—Aquesta generació que va començar l'impuls modernitzador dels 60 ha quedat força oblidada.

—De fet ha passat amb el meu pare i els altres, que durant molts anys van treballar pel país, i el país no els ha reconegut mai res. Per una sola raó: perquè no tenien dret a ser andorrans i, si ho haguessin estat, segurament que no haurien hagut d'intervenir en política darrere un andorrà. Potser haurien anat ells al davant.

—Arribeu al Govern amb un país força indisciplinat: els bancs que no volen donar els crèdits d'accés a l'habitatge proposats pel Govern, els comuns que fan la seva llei...

—Ara mateix hi ha una febre normal després de passar d'una indefinició a una situació en què sembla que tot sigui definit, quan no ho és. Els comuns ara tenen la responsabilitat i tenen tendència a creure que no han de donar explicacions a ningú. Això és exagerat. Segur. A partir d'aquí el que s'ha de fer és reconduir les coses d'una manera civilitzada. Si alguna cosa m'agradaria de fer, en aquest despatx tan gran, és de tenir entrevistes amb els comuns, amb les entitats financeres i amb tots els sectors implicats en l'administració pública per resoldre coses a base de negociació i de pacte. Els ministres que facin la seva feina i, a mi, que em deixin fer això.

—En el discurs d'investidura també parlàveu de la fiscalitat i de noves taxes —sobre el tabac, el paper oficial, les transmissions de béns entre vius... Tot plegat és realment l'inici d'una reforma fiscal?

—Nosaltres tenim la voluntat de fer aquestes taxes. Ho hem explicat, hem dit quines són, les volem posar en pràctica, tenim estudis objectius sobre aquestes, i compte!, també volem reduir les despeses. I volem que els

—La gent entén què passa en aquesta crisi de governabilitat?

—El que és segur és que la gent va tenir una descàrrega de tensió, quan va saber que s'hi havia trobat una solució. De moment, la solució es diu Marc Forné, i assumeixo les dificultats i les precarietats que vinguin. Però la gent ha respirat perquè almenys hi ha algú que evita la dissolució del Parlament i la paràlisi de l'administració durant gairebé quatre mesos. De cara endins, aquest país aguanta les coses més increïbles, però, de cara enfora, una imatge d'ingovernabilitat ens pot perjudicar més d'allò que ens perjudica, en realitat, a nosaltres mateixos.

comuns també es posin d'acord amb el Govern per reduir-ne. Després farem balanç. Però de moment l'endeutament públic tampoc no és tan preocupant.

—En aquesta bateria de noves fonts d'ingressos es pot dir si ja hi ha terminis per a deixar de ser "la reserva espiritual d'Occident" en matèria de joc?

—Una cosa és segura: quan es parli de despenalitzar el joc es farà parcialment, prudentment i per a algunes coses que ja existeixen a Andorra, com els bingos i les loteries estrangeres. Aquí es parla del joc i sembla que fem la gran heretgia, quan en realitat el joc s'aprofita a França i a Espanya.

—Quin marge en pot treure Andorra?

—Ben senzill. Tots dos estats tenen interès a vendre la seva loteria i cal que l'estat andorrà en pugui tenir un cert control. Jo preferiria que hi hagués deu administracions de loteria que

poguessin vendre números francesos, espanyols o catalans sense aquesta situació d'alegalitat que hi ha ara i que almenys aquesta despesa repercutís en el país

—Res, per tant, de Las Vegas al Pirineu?

—Hi ha coses fàcils d'aplicar, com el joc induït, les loteries o un bingo legalitzat tot l'any, i no pas els dos mesos que dura aquí ara... Qui hi vol jugar hi juga igualment, amb la diferència que els jugadors compulsius se'n van a la Seu i sovint quan tornen acaben accidentats al riu.

—Si els antics socis de govern (Agrupament Nacional Democràtic, Nova Democràcia i Iniciativa Democràtica Nacional, 15 consellers sobre 28) es posessin d'acord en una reforma fiscal i des del Parlament obliguessin el Govern a aplicar-la, el G-13 entraria en crisi?

—Si els programes electorals, com el de l'AND, no contemplaven una fiscalitat immediata, els que promoguessin una iniciativa així s'haurien de plantejar molt seriosament si això correspon al que la gent del país vol, i llavors potser sí que ens hauríem de plantejar unes noves eleccions. Jo dissolc el Parlament i que el poble es pronunciï. Llavors, l'AND, o qui sigui, que inclogui al programa els impostos que volen posar i que la gent els voti en conseqüència. Nosaltres direm quins impostos no volem posar, les mesures que sí que volem aplicar, explicant que hi ha una contradicció fonamental entre grups que s'assemblen molt. S'ha de ser més coherent, en això!

Oriol Malló